30 . Grădiștea De Munte | Comuna: Orăștioara De Sus | Judeţ: Hunedoara | Punct: Sarmizegetusa Regia | Anul: 2023

Anul: 2023
Cod RAN: 90397.01
Perioade: Protoistorie
Epoci: La Tène
Tipuri sit: amenajare/construcţie, necropolă
Autori: Darius Sima, Emanuel-Sorin Malinescu, Luca Paul Pupeză, Daniel Cioată, Oana Tutilă, Cătălin Cristescu, Cristina Bodó, Nica Ciubotaru, Liliana Mateescu-Suciu, Ștefan Vasilache, Răzvan Mateescu, Gelu Florea
Instituții: Universitatea "Babeş - Bolyai", Cluj-Napoca, Directia Generala de Administrare Monumente si Promovare Turistica a Judetului Hunedoara, Muzeul Naţional de Istorie a Transilvaniei, Cluj-Napoca, Muzeul Judeţean Mureş, Muzeul Civilizaţiei Dacice şi Romane, Deva, Muzeul Civilizaţiei Dacice şi Romane, Deva, Muzeul Civilizaţiei Dacice şi Romane, Deva, Universitatea "Babeş - Bolyai", Cluj-Napoca, Universitatea "Babeş - Bolyai", Cluj-Napoca, Universitatea "Babeş - Bolyai", Cluj-Napoca, Universitatea "Babeş - Bolyai", Cluj-Napoca, Universitatea "Babeş - Bolyai", Cluj-Napoca
Nr. autorizație: 99
Data autorizației: 2023-01-28

Raport de cercetare arheologică de la Grădiştea de Munte com. Orăştioara de Sus, jud. Hunedoara, Punct: Sarmizegetusa Regia

Rezumat

Similar campaniilor anterioare, cercetările arheologice sistematice din 2023 de la Grădiștea de Munte – Sarmizegetusa Regia s-au concentrat pe Terasa IX a sanctuarului. Obiectivul principal a fost documentarea suplimentară a planimetriei templului dreptunghiular descoperit în 2017. Astfel, suprafața SP IV/2019 a fost redeschisă și extinsă, iar două noi suprafețe, SP A/2023 și SP B/2023, au fost trasate în părțile nordică și vestică ale terasei.
Săpăturile au relevat noi elemente ale structurii religioase monumentale (gropi de fundație, umplute cu lut compact de culoare brună, și mai multe baze de coloană din calcar), conducând la concluzia că templul este mult mai mare, extinzându-se în jumătatea nordică a terasei.
Un alt rezultat interesant al acestei campanii a fost descoperirea vestigiilor edificiului de cult din prima fază. În anii anteriori, cantități mari de materiale de construcție arse și artefacte au fost colectate dintr-un strat ars (cx 102), răspândit pe mai mulți metri pătrați pe Terasa IX. În 2023, în suprafața SP IV/2023 (2019) au fost identificate rămășițele unui perete din lemn și lut al clădirii respective. Din această zonă au fost recuperate mai multe fragmente de chirpici, unele cu tencuială pictată, precum și numeroase materiale de construcție din fier (cuie, scoabe, cleme, unele de dimensiuni considerabile).
Cercetările arheologice desfășurate în ultimii ani pe Terasa IX oferă noi perspective asupra planului și secvențelor cronologice ale sanctuarului de la Sarmizegetusa Regia. Mai mult, acestea furnizează informații esențiale pentru (re)deschiderea dosarului ritualurilor și panteonului dacic, pe măsură ce documentarea acestui templu nou descoperit continuă.

Raport

În anii recenţi, cercetările arheologice sistematice de la Grădiştea de Munte s-au concentrat în zona sanctuarului, rezultatele remarcabile impunând continuarea lor şi în campania din anul 2023. Astfel, au fost deschise două noi suprafeţe pe terasa a IX-a şi a fost extinsă cercetarea în una dintre suprafeţele trasate în anul 2019 (Pl. I / a, b). Obiectivul principal a constat în descoperirea unor elemente care să ajute la documentarea planimetriei edificiului de tipul aliniamentelor de coloane cu baze de piatră şi, totodată, în obținerea unor informații cu privire la construcţia din prima fază care a fost distrusă în urma unui incendiu şi

ale cărei resturi au fost răspândite pe o suprafață de sute de metri pătraţi. Prima dintre suprafețe, notată convenţional SP A / 2023, a fost amplasată în jumătatea nordică a terasei, având o lungime de 10 m și o lățime de 7 m. Ea a suprapus parțial secțiunea C / 1950 și o săpătură din anii '80 al căror contur a fost observat imediat după îndepărtarea stratului vegetal (Pl. II / a). Aici au fost identificate piese de calcar și amenajări specifice poziționării lor în antichitate care corespund șirurilor II, III și IV, respectiv rândurilor 13 și 14 ale templului de tipul aliniamentelor din ultima fază constructivă, datată în primii ani ai secolului al II-lea p. Chr. Din cauza săpăturilor anterioare și a căderilor de fagi, ele s-au păstrat în stări diferite de conservare: - din substrucția care corespunde șirului II de pe rândul 13 (II/13) s-au păstrat câteva fragmente de calcar (cel mai mare avea o lungime de 0,65 m și o grosime de 0,24 m), amplasate într-o groapă cu diametrul maxim de 1,1 m; la conturarea gropii au fost observate lentile de lut maroniu folosit pentru fixarea bazelor de calcar; - din III/13 au fost identificate doar câteva mici bucăți de calcar, dar nu este exclus ca trei fragmente de dimensiuni mai mari, aflate în imediata apropiere (la cca. 0,2 – 0,3 m) să îi fi aparținut; baza era fixată într-o groapă cu diametrul de aproximativ 1 m, la rândul ei afectată de secțiunea C / 1950; - în apropierea profilului estic al suprafeței au fost identificate lentile de lut maroniu (cea mai bine păstrată avea o lungime de 0,4 m și o grosime de 8-10 cm) care marcau locul substrucției IV/13; nu este exclus ca piesa de calcar cu aspect de tambur, aflată în apropiere în stare bună (diametrul de 0,5 m, înălțimea de 0,32 – 0,35 m) să fi aparținut acestei amenajări; - pentru substrucția II/14 a fost identificată baza de calcar, de formă pătrată (latura de 0,48 cm), amplasată într-o groapă cu un diametru maxim de 1 – 1,1 m; groapa, parțial săpată în stâncă, a fost umplută cu lut maroniu utilizat, după cum s-a menționat anterior, pentru fixarea „plintei” de calcar; - substrucția III/14 a fost mult afectată de săpătura din anii '80, fiind observată parțial groapa săpată în stâncă cu diametru maxim de 1,1 m și, pe câteva porțiuni, lutul maroniu specific; plinta de calcar aflată la cca. 0,2 m distanță aparținea acestei substrucții, fiind dislocată în cursul săpăturilor amintite (piesa de calcar are un diametru de 0,9 m și o grosime de 0,2 m); - substrucției de pe șirul al IV-lea, rândul 14, îi aparțineau, foarte probabil, câteva fragmente de calcar aflate lângă profilul estic (Pl. III / a, b; Pl. IV / b). În partea nordică a suprafeței, la o adâncime de 0,45 – 0,7 m față de nivelul actual de călcare a apărut stânca nativă, atent îndreptată în antichitate (diferența de adâncime este generată de configurația terenului în prezent, mult modificată de cercetările anterioare desfășurate în această zonă). O alveolare în stâncă, observată tot aici, ar indica prin poziţionare şi diametru, existenţa în antichitate a unui alt rând de baze (Pl. III / b) Tot în acest an a fost reluată cercetarea în suprafața SP IV / 2019, extinsă acum spre vest cu 2 m, astfel că lungimea a ajuns la 12,5 m, iar lățimea a fost de 7 m. Aici au fost identificate opt substrucții, aferente șirurilor I – IV și rândurilor 10 – 11 (Pl. III / b; Pl. IV / c). Gropile au fost săpate într-un strat de pământ argilos cu multă sfărâmătură de micașist și în stâncă. Diametrul lor, înregistrat la conturarea în SP IV, variază între 1,4 m și 1,7 m (detalii cu privire la ele se regăsesc în rapoartele anterioare). Doar pentru substrucțiile I, II, III / 11 și III/12 s-au păstrat și bazele de calcar. Două dintre ele, I/11 și II/11, au o formă patrulateră (0,52 X 0,44 m, respectiv 0,48 X 0,42 m), celelalte două fiind rotunde (doar pentru III/11 a fost posibilă măsurarea diametrului, de 0,74 m, baza aferentă substrucției III/12 fiind dezvelită parțial, restul aflându-se în martorul dintre SP A / 2023 și SP IV / 2019 – Pl. III / b). Unul dintre cele mai importante rezultate ale demersului arheologic recent a constat în descoperirea, în partea vestică a SP IV, a vestigiilor edificiului din prima fază (Pl. IV / a, c). Astfel, după îndepărtarea stratului de arsură (cx 102), identificat în campaniile anterioare în multe sectoare ale terasei a IX-a, au fost observate pe o lungime de 7 m și o lățime de cca 3 m resturile unui perete din lemn și lut prăbușit. Pe multe dintre bucățile de lut se păstrează și fragmente de tencuială, unele dintre ele cu urme de pictură. Tot aici au fost descoperite numeroase cuie, piroane, ținte și scoabe din fier, unele dintre ele de mari dimensiuni (cea mai mare piesă are o lungime de 30 cm). A treia suprafață, SP B, a fost trasată în marginea vestică a terasei, la o distanță de 1,5 m față de extremitatea nordică a secțiunii A / 1950. Ea a avut forma unui pătrat cu latura de 6 m. Stratul cu multe resturi carbonizate (cx 102) a apărut și aici, la o adâncime de cca. 0,7 m față de nivelul actual de călcare. Cercetarea urmează a fi reluată și extinsă în campania viitoare, sub stratul menționat fiind deja vizibile, pe unele porțiuni, resturile de la edificiul din prima fază (Pl. II / b). Încă din momentul descoperirii primelor elemente ale templului de pe terasa a IX-a, în anul 2017, a fost subliniată importanța identificării unui nou edificiu de cult la Sarmizegetusa Regia, în cel mai mare sanctuar al lumii dacice. Cercetarea sa oferă noi informații cu privire la religia dacilor, coroborarea datelor arheologice disponibile pentru întregul ansamblu de cult de la Sarmizegetusa Regia permițând (re)deschiderea dosarului cu privire la organizarea panteonului și la ritualurile antice. Totodată,

prin cercetarea recentă au fost aduse noi informații despre tehnicile constructive, despre evoluția cronologică și organizarea în diferite faze ale sanctuarului și, nu în ultimul rând, despre amenajările de anvergură ale terenului. Toate artefactele au intrat în patrimoniul Muzeului Civilizaţiei Dacice şi Romane din Deva.

Informații suplimentare online

Raportul 7086 din cronica.cimec.ro
Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro